NECESITĂȚI DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ (Cazul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova)

Lilia POVESTCA
CZU: **001.891:023.5(478-25)** ***lilia.povestca26@gmail.com***

Introducere. Astăzi instituția infodocumentară se află într-o continuă schimbare, reorientare și transformare. Personalul de specialitate din biblioteci devine resursă dinamică, unică care este capabilă să contribuie la dezvoltarea și succesul organizației în care activează. Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare (IFLA) și UNESCO recomandă ca o treime din personal (cu excepția personalului auxiliar) să fie calificat [1, p. 61]. În acest context, una din direcțiile strategice pentru toate instituțiile bibliotecare din Republica Moldova se recomandă să fie orientată spre investirea în creșterea calității personalului său.

Conform datelor statistice privind activitatea bibliotecilor publice la 01.01.2020, în Biblioteca Naţională a Republicii Moldova (BNRM) activau un număr de 177 personal de specialitate. Repartizarea după nivelul de studii arată în felul următor: cu studii superioare de specialitate – 70 (39,5%); cu studii medii de specialitate – 2 (1,1%); dețin categoria de calificare – 105 persoane: superioară – 18 (10,1%); categoria I – 33 (18,6%); categoria II – 34 (19,2%) [2].

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM (în continuare – Centrul de Formare) cu statut de centru biblioteconomic național, asigură formarea profesională continuă a personalului de specialitate prin educaţia nonformală şi informală. Centrul de Formare oferă programe de formare profesională continuă în conformitate cu standardele ocupaţionale pentru biblioteci, aprobate la nivel naţional, în baza componentei inovaţionale şi bunele practici ale domeniului. Personalul de specialitate obține cunoștințe profesionale la subiectele: cadru de reglementare și standardizare a activității de bibliotecă; tehnologii informaționale în promovarea lecturii; crearea istoriilor digitale; conservarea documentelor, tehnologii de restaurare; tehnologii informaționale în promovarea lecturii; statistică și

evaluare a activității de bibliotecă; serviciul de educație mediatică; descrierea bibliografică analitică în regim automatizat etc.

Studiu de caz. Pentru a înțelege mai bine tendințele și nevoile de formare profesională ale personalului de specialitate din cadrul BNRM, Centrul de Formare a realizat la sfârșitul anului 2019 „*Studiul privind nevoile de formare profesională a personalului de specialitate de la BNRM”.*

Scopul cercetării: studierea necesităților de formare profesională continuă a personalului de specialitate de la BNRM și a conștientizării bibliotecarilor privind participarea la activitățile educaționale organizate de Centru.

Obiectivele cercetării: identificarea nevoilor de formare profesională continuă; evaluarea aplicabilității practice a cunoștințelor acumulate; determinarea preferințelor de formare continuă; studierea opiniilor personalului privind utilitatea și beneficiul activităților educaționale organizate de Centrul de Formare.

Metodologia de cercetare. Pentru studierea necesităților de formare profesională, a fost utilizată metoda anchetei pe bază de chestionar. Chestionarul a inclus 14 întrebări structurate: închise, deschise, mixte. Cercetarea a fost realizată în perioada decembrie 2019 pe un eșantion de 177 de respondenți din toate subdiviziunile BNRM.

Profilul respondenților. *Studii:* superioare – 48 (51,6%); superioare de specialitate – 39 (41,9%); medii – 4 (4,3%); medii de specialitate – 2 (2,2%). *Vechimea de muncă în bibliotecă*: 1-2 ani – 7 (7,5%); 2-5 ani – 6 (6,5%); 11-16 ani – 19 (20,4%); 16-20 ani – 13 (14%); peste 20 de ani – 48 (51,6%). *Categoria de calificare:* superioară – 22 (23,7%); categoria I – 33 (35,5%); categoria II – 21 (22,6%); fără categorie – 17 (18,3%).

Rezultatele cercetării. Din totalul de 177 de chestionare distribuite online pe platforma Google Forms au fost colectate 93 (52,5%) de răspunsuri. Rezultatele cercetării confirmă ipoteza că personalul de specialitate din cadrul BNRM conștientizează necesitatea formării profesionale continue, afirmă că are nevoie de instruire/pregătire profesională 82 (88,2%), pregătirea continuă le asigură succes în activitatea profesională 86 (92,5%). Din totalul respondenților doar 7 (7,5%) nu au

participat la nicio activitate educațională organizată de Centrul de Formare pe parcursul anului 2019. Din totalul respondenților, 86 (92,5%) de persoane au participat la activitățile educaționale, iar din acest număr au menționat aplicarea în practică a celor învățate – 85 (91,4%) de persoane. Aceste date ne indică că ofertele educaționale elaborate de Centrul de Formare corespund necesităților de instruire, iar competențele dobândite sunt aplicabile la locul de muncă. Analizând răspunsurile celor 8 (8,6%) chestionați care consideră că cunoștințele obținute nu pot fi aplicate în activitatea lor, observăm că jumătate nu pot argumenta motivul, iar o persoană nu a participat la nicio activitate educațională.

În baza priorităților pentru anul 2020, stabilite în cadrul reuniunii profesionale „Anul Bibliologic 2019” (30 octombrie 2019), au fost formulate un set de întrebări privind:

- *Dezvoltarea capacităților profesionale.* Au fost identificate următoarele necesități de formare: comunicarea profesională instituțională – 63 (67,7%) de persoane; cultura managerială – 36 (38,7) de persoane; formarea formatorilor – 16 (17,2%) persoane.
- *Promovarea lecturii*. Au fost colectate următoarele răspunsuri: metodologii, tehnici, instrumente, practici și resurse de promovare a lecturii și dezvoltarea eficientă a activităților colaborative cu utilizatorii – 39 (41,9%) de persoane; stabilirea parteneriatelor – 32 (34,4%) de persoane; strategii de promovare a lecturii – 28 (30,1%) de persoane; cunoștințe în cultura lecturii, legislației, marketing – 9 (9,7%) persoane.
- *Dezvoltarea serviciilor inovative de bibliotecă*. Răspunsurile s-au repartizat astfel: crearea serviciilor inovative de biblioteca – 59 (63,4%) de persoane; modalități de promovare a serviciilor inovative – 40 (43%) de persoane; realizarea sondajelor de impact asupra comunității privind serviciile de bibliotecă – 26 (28%) de persoane.
- *Amplificarea poziției bibliotecilor ca actori-cheie și facilitatori ai Științei Deschise.* Au fost colectate următoarele date: conținut științific deschis: utilizare și promovare – 45 (48,4%) de persoane; Știința Deschisă: beneficii și oportunități pentru biblioteci – 40 (43%) de persoane; știința cetățenilor sau știința participativă – 32 (34,4%) de persoane.

Respondenții au specificat alte subiecte pentru formarea profesională organizate de Centrul de formare: managementul cunoasterii,

managementul proiectelor, managementul calității, incluziune digitală, program de instruire în domeniul IT, design și machetare computerizată, programare web și tehnologii web, aplicații pentru prezentări interactive, comunicare instituțională, Știința Deschisă, promovarea lecturii, cultura lecturii, advocacy etc.

Concluzii. În baza rezultatelor studiului, constatăm că personalul de specialitate din cadrul BNRM recunoaște şi susţine necesitatea formării profesionale continue. Centrul de Formare trebuie să studieze sistematic, cel puțin o dată în an, nevoile de formare; să analizeze periodic opiniile bibliotecarilor privind tematica și formele de servicii educaționale; să ofere programe atractive, mereu actualizate din domeniul biblioteconomie și științe ale informării.

Referințe:

1. *Biblioteca Publică: Linii directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare*. Chișinău: Epigraf, 2007. 92 p. ISBN 978-9975-924-57-3.
2. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019* [online]. [citat 28.08.2020]. Disponibil: http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca